

Nr 47.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lån för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön; given Stockholms slott den 22 januari 1932.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sam Larsson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson:

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 14 augusti 1931 dagtecknad skrift har frälsningsarméns förlagsaktiebolag, som i rättsligt hänseende representerar samfundet frälsningsarmén, gjort framställning om erhållande av statsbidrag eller lån av statsmedel för utförande av vissa byggnadsarbeten vid den enskilda, frälsningsarmén tillhöriga alkoholistanstalten å Kurön.

Innan jag närmare ingår på denna framställning, ber jag att i största korthet få redogöra för tillkomsten och utvecklingen av ifrågavarande alkoholistanstalt.

För inrättande av en alkoholistanstalt inköpte frälsningsarmén år 1911 större delen av ön Kurön i Mälaren, belägen i Adelsö socken av Stockholms

län invid segelleden till Strängnäs m. fl. platser. De byggnader vilka funnos uppförda å den sålunda inköpta delen av ön, beräknades kunna rymma 20 patienter jämte nödig personal. Anstalten trädde i verksamhet i början av år 1912. Anstalten har under årens lopp i åtskilliga avseenden utvidgats och förbättrats. De kostnader, som härför nedlagts å anstalten, synas hava uppgått till sammanlagt omkring 140,000 kronor, varav enligt av riksdagen vid särskilda tillfällen lämnade medgivanden i statsbidrag utgått sammanlagt 40,000 kronor. Antalet vårdplatser å anstalten utgör för närvarande något över 50. Patienterna äro huvudsakligen förlagda i ett antal smärre patientvillor, vilka med ett undantag äro belägna i närheten av den till anstalten hörande administrationsbyggnaden.

I förenämnda framställning, till vilken jag härefter övergår, har inledningsvis framhållits, att frälsningsarmén under årens lopp med egna medel i åtskilliga hänseenden moderniserat och förbättrat alkoholistanstalten. Sålunda hade anstalten försetts med elektriskt ljus samt åtgärder vidtagits för bättre vattenförsörjning. Vidare hade inrättats ett modernt varmbadhus med tvättstuga. En nybyggnad för patienter hade även uppförts. Såväl i sistnämnda byggnad som ock i anstaltens huvudbyggnad hade införts värmeledning.

I framställningen har härefter anförts i huvudsak följande:

Alltsedan anstaltens tillkomst hade man i brist på andra, för ändamålet lämpade lokaler nödgats hålla gudstjänster och andra sammankomster antingen i den i anstaltens huvudbyggnad belägna matsalen eller ock i dagrummet i samma byggnad. En dylik anordning vore givetvis icke tillfredsställande. Man hade därför beslutat att å anstaltens område uppföra en särskild gudstjänst- och församlingsbyggnad.

Av anstaltens patienter bodde för närvarande en del i en äldre villa, belägen 15 å 20 minuters väg från huvudbyggnaden. Då detta i hög grad försvårade kontrollen över de intagna och jämväl ur andra synpunkter vore olämpligt, hade beslut fattats att i närheten av huvudbyggnaden uppföra två nya patientvillor, vardera med plats för 9 å 10 intagna, till vilka villor de i den äldre villan internerade skulle kunna överflyttas. Uppförandet av den ena av de två nya villorna hade redan påbörjats, medan den andra av villorna vore avsedd att uppföras under sommaren 1932.

I den beslutade gudstjänst- och församlingsbyggnaden skulle vidare inredas en panncentral, från vilken skulle uppvärmas såväl nämnda byggnad och de två nya villorna som ock ytterligare två vid anstalten befintliga patientvillor.

I framställningen meddelas vidare, att den sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arbeten — vilkas beskaffenhet närmare framgår av vissa framställningar bifogade ritningar — beräknats till sammanlagt 70,000 å 80,000 kronor.

Under förmälan, att frälsningsarmén tidigare till det yttersta ansträngt sig att utan bidrag av statsmedel genomföra erforderliga förbättringar vid anstalten, har frälsningsarmén härefter genom förenämnda bolag anhållit, att för utförande av ifrågavarande arbeten måtte beviljas antingen ett statsbidrag uppgående till två tredjedelar av de med utförandet förenade kostnaderna eller ock ett räntefritt lån av statsmedel å motsvarande belopp.

Häröver har *socialstyrelsen*, efter samråd med byggnadsstyrelsen, den 26 september 1931 avgivit utlåtande. Socialstyrelsen har anfört följande:

Ehuru anstalten å Kurön allenast vore en enskild alkoholistanstalt, fyllde den likväl en plats i det anstaltssystem, som stöde till den organiserade alkoholistvårdens förfogande. Det vore därför ett önskemål, att anstalten vidmakthölles och förkovrades.

De ifrågasatta ombyggnadsarbetena skulle medföra uppenbara fördelar och syntes lämpliga, önskvärda och ändamålsenliga. Mot de ingivna ritningarna och mot de för arbetena beräknade kostnaderna vore varken från socialstyrelsens eller byggnadsstyrelsens sida något att erinra.

Enligt gällande författningsbestämmelser kunde statsbidrag utgå allenast till anordnande av erkända alkoholistanstalter. Det oaktat hade Kuröanstalten även efter tillkomsten — år 1916 — av dessa bestämmelser tillerkänts statsbidrag för vissa förbättringsarbeten vid anstalten. Sålunda hade Kungl. Maj:t dels genom brev den 29 juni 1917 — med ändring av ett tidigare meddelat beslut — efter inhämtande av riksdagens medgivande i ämnet ställt till frälsningsarméns förfogande ett belopp av 8,000 kronor såsom bidrag för uppförande vid Kuröanstalten av en magasinsbyggnad, dels ock genom brev den 30 juni 1922, jämväl efter riksdagens hörande, till bestridande av kostnaderna för vissa under år 1920 utförda reparationsarbeten m. m. beviljat nämnda anstalt ett statsbidrag å 12,000 kronor.

Enligt socialstyrelsen borde nu ifrågavarande arbeten icke understödas medelst statsbidrag. Däremot tillstyrkte styrelsen, att för ändamålet av statsmedel beviljades ett räntefritt lån å 50,000 kronor, att med en tiondel årligen återbetalas under loppet av tio år. Lånet syntes böra säkerställas antingen genom inteckning, liggande inom taxeringsvärdet i sökandens fastigheter å Kurön, eller ock genom annan säkerhet, som socialstyrelsen kunde godkänna. Med hänsyn till att sökanden finge anses solvent syntes emellertid icke alltför stora krav behöva uppställas på realsäkerhetens beskaffenhet. Vidare syntes sökanden böra avgiva förbindelse att återbetala lånet i det fall att anstalten skulle komma att användas för annat ändamål, nedläggas eller avyttras.

Socialstyrelsen har vidare framhållit, att därest sökanden beviljades det av styrelsen förordade räntefria lånet, detta skulle innebära ett direkt ekonomiskt understöd, jämförligt med statsbidrag utan återbetalningsskyldighet, samt att det kapitaliserade värdet å berörda understöd, beräknat efter en räntefot av 5 %, kunde uppskattas till 11,391 kronor 32 öre. I anledning härav påpekar socialstyrelsen, att summan av sistnämnda belopp och de statsbidrag, som tidigare utgått till byggnadsarbeten m. m. vid Kuröanstalten, understiger det belopp som, för den händelse anstalten varit en erkänd alkoholistanstalt, enligt gällande författningsbestämmelser skulle för motsvarande ändamål kunnat i statsbidrag beviljas anstalten.

Socialstyrelsen förklarar sig anse, att det förordade lånet i likhet med andra statsunderstöd för den organiserade alkoholistvården bör utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel. I samband därmed uttalar styrelsen, att det måhända kunde anses lämpligt att omedelbart avskryva det kapitaliserade värdet av den ifrågasatta räntefriheten med ett till 11,500 kronor avrundat belopp.

Statskontoret har i ärendet avgivit utlåtande den 31 oktober 1931, därvid ämbetsverket anfört huvudsakligen följande:

Därest det sökta låneunderstödet ansåges böra utgå, föreläge enligt statskontorets förmenande icke något hinder för dess anvisande från statsverkets fond av rusdrycksmedel. Riksdagens medgivande till länets utlämnande syntes emellertid vara erforderligt.

Lånet, som syntes få bestämmas till det av socialstyrelsen föreslagna beloppet av 50,000 kronor, borde utlämnas av statskontoret, sedan sökandebolaget dit avgivit skuldförbindelse, innefattande åliggande för bolaget att återbetala lånet med en tiondel årligen inom loppet av tio år samt skyldighet att, därest den av sökandebolaget upprättade alkoholistanstalten å Kurön skulle komma att användas för annat ändamål, nedläggas eller avyttras, omedelbart återbetala hela lånet eller vad därav då återstode oguldet.

Såsom säkerhet för lånet hade socialstyrelsen föreslagit in-teckning i bolagets fastigheter å Kurön. En sådan säkerhet syntes icke vara av beskaffenhet, att statskontoret såsom förvaltare av nämnda fond skulle kunna godkänna densamma. Då emellertid andra synpunkter än dem, statskontoret kunde tillämpa, måhända borde anläggas vid bedömande av förevarande lånefråga, syntes föreskrift om den säkerhet, som skulle lämnas för lånet, böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Någon anledning att, på sätt socialstyrelsen ifrågasatt, med hänsyn till räntefriheten för lånet vidtaga några särskilda bokföringsåtgärder, föreläge enligt statskontorets förmenande icke.

Av vissa av statskontoret införskaffade, ämbetsverkets utlåtande bifogade handlingar framgår, att frälsningsarméns förlagsaktiebolags fastigheter å Kurön jämte därå uppförda byggnader senast åsatts ett taxeringsvärde av sammanlagt 105,300 kronor. Nämnda handlingar utvisa jämväl dels att bolagets berörda fastigheter, fränsett en in-teckning för vissa undantagsförmåner, besväras av penningin-teckningar till ett sammanlagt belopp av 48,000 kronor, dels ock att bolagets byggnader å Kurön brandförsäkrats för ett belopp av tillhoppa 270,250 kronor.

Såsom redan av det föregående framgår, har riksdagen — ehuru anstalten å Kurön är en enskild alkoholistanstalt och statsbidrag till densamma alltså icke kan utgå enligt bestämmelserna i kungörelsen den 17 juni 1916 (nr 311) angående statsbidrag för anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m. — vid olika tillfällen medgivit, att av statsmedel finge utgå bidrag till bestridande av vissa arbeten vid anstalten. Kuröan-stalten är den största av landets enskilda alkoholistanstalter, och den har enligt min mening en viktig uppgift att fylla. Den synes mig därför allt fortfarande vara förtjänt av statsmakternas stöd.

Vad angår de arbeten vid anstalten, som avses i nu föreliggande framställning, har jag vid besök å anstalten kommit till den uppfattningen, att desamma äro av behovet i hög grad påkallade och att deras utförande i flera avseenden skulle medföra förbättrade förhållanden vid anstalten. Jag finner därför önskligt, att staten lämnar sin medverkan till att dessa arbeten komma till stånd. I likhet med socialstyrelsen och statskontoret får jag förorda, att denna medverkan erhåller formen av ett räntefritt lån å 50,000 kronor. Lånet torde böra utlämnas till frälsningsarméns förlagsaktiebolag för en tid av tio år, med skyldighet för bolaget att under denna tid därav årligen återbetala 5,000 kronor. Såsom villkor för lånet torde vidare böra

gälla *dels* att bolaget förbinder sig att, därest Kuröanstalten under ifrågasvarande tioårsperiod skulle användas för annat ändamål, nedläggas eller avyttras, till statsverket omedelbart återbetala den del av statslånet, som återstår ogulden, *dels ock* att bolaget för lånet ställer säkerhet, som Kungl. Maj:t finner sig kunna godtaga. Lånet torde, på sätt de hörda myndigheterna föreslagit, lämpligen böra utgå från statsverkets fond av rusdrycksmedel. I likhet med statskontoret är jag av den åsikten, att särskilda bokföringsåtgärder med hänsyn till räntefriheten för lånet icke äro av nöden.

Till utlämnande av här avsedda lån torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Under åberopande av det sålunda anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från statsverkets fond av rusdrycksmedel må till frälsningsarméns förlagsaktiebolag, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder och i övrigt på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, utlämnas ett lån å 50,000 kronor, att av bolaget användas till bestridande av kostnaderna för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.
